

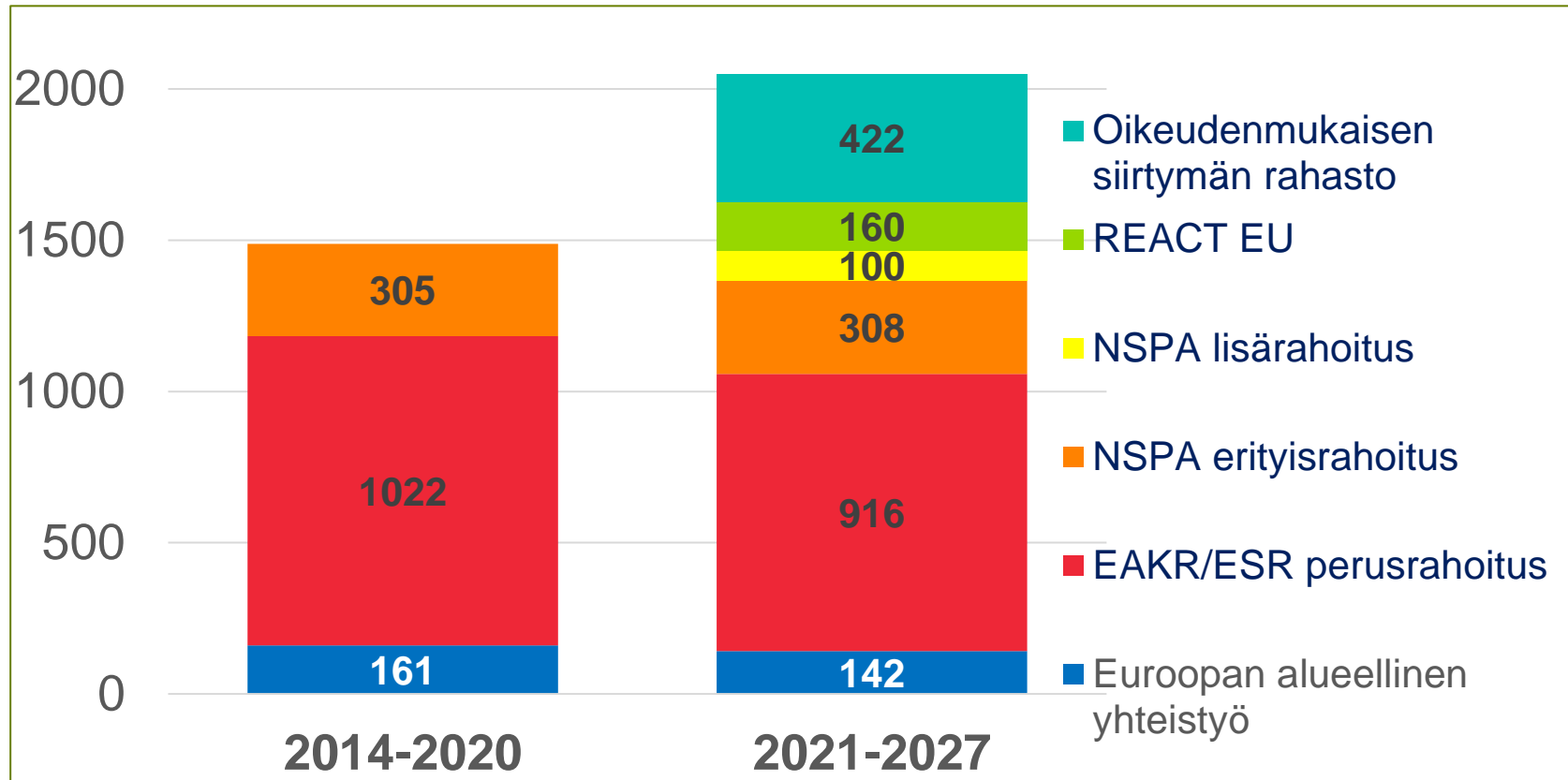
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelma – info pohjoissavolaisille kehittäjille

23.11.2021

Satu Vehreävesa
aluekehitysjohtaja

Suomen alue- ja rakennepolitiikan EU-saannot 2014-2020 ja 2021-2027, milj. €

- Alueellinen jakopäätös tehty syyskuun lopussa
- EAKR:n ja ESR:n osalta toteutus käynnistyy pääosin marraskuussa 2021, JTF maalis-huhtikuussa 2022
  - Pohjois-Savossa ensimmäinen haku aukenee vuoden 2022 alussa, päätöksiä voidaan tehdä huhtikuussa 2022 (ei koske TL 3:sta, TL 6:ta ja JTF:ää)
- EAKR:stä valtakunnallisiin teemoihin 4 % (julk. rahoitus 27 milj. €, TEM ja YM)
- ESR:stä valtakunnallisiin teemoihin 20 % (ESR 106,8 milj. €, TEM, OKM, STM)
- Kaupunki-instrumenttiin 8 % EAKR-rahoituksesta (n. 60 milj. €)

Alueellisessa päätöksenteossa oleva EU-rahoituksen indikatiivinen jako maakunnittain

2021–2027

- vuoden 2021 pohjaluvut koko kaudelle (30.9.2021)

Maakunnat	ESR perus+NSPA Euroa	Euroa/asukas	EAKR perus+NSPA Euroa	Euroa/asukas	JTF Euroa	Euroa/asukas	Käyvät hinnat EUROA YHTEENSÄ	Euroa/asukas
Uusimaa	29 007 153	2,5	32 553 926	2,8	0	0,0	61 561 079	5,2
Pohjanmaa	8 522 870	6,9	10 968 128	8,9	14 413 398	11,7	33 904 396	27,5
Varsinais-Suomi	28 174 021	8,4	18 140 846	5,4	0	0,0	46 314 867	13,8
Pirkanmaa	28 788 937	7,9	16 845 824	4,6	3 263 409	0,9	48 898 169	13,4
Pohjois-Pohjanmaa	57 327 101	19,8	101 812 586	35,2	90 344 874	31,3	249 484 560	86,3
Lappi	30 801 113	24,8	104 987 031	84,7	47 363 006	38,2	183 151 151	147,7
Keski-Pohjanmaa	10 168 438	21,3	21 448 890	45,0	14 899 092	31,2	46 516 420	97,5
Pohjois-Savo	37 850 432	21,7	101 805 990	58,4	62 511 759	35,9	202 168 182	116,0
Etelä-Karjala	9 483 009	10,6	12 092 244	13,5	19 493 475	21,8	41 068 728	45,9
Kanta-Häme	11 806 143	9,9	19 232 743	16,1	0	0,0	31 038 887	25,9
Satakunta	14 530 077	9,6	22 730 210	15,0	20 366 614	13,4	57 626 901	38,0
Keski-Suomi	19 199 405	10,1	24 356 245	12,8	35 964 040	18,8	79 519 690	41,6
Etelä-Pohjanmaa	11 092 525	8,2	36 968 530	27,3	31 108 861	23,0	79 169 916	58,5
Päijät-Häme	20 280 058	14,0	20 283 233	14,0	0	0,0	40 563 291	28,1
Pohjois-Karjala	32 285 135	28,0	73 900 196	64,2	42 329 529	36,8	148 514 860	129,0
Kainuu	25 056 614	49,5	40 146 349	79,3	11 266 935	22,3	76 469 899	151,1
Kymenlaakso	19 989 409	17,4	12 549 346	10,9	24 884 443	21,6	57 423 198	49,9
Etelä-Savo	39 964 017	42,5	64 462 311	68,6	32 810 217	34,9	137 236 546	146,0
YHTEENSÄ	434 326 459	11,3	735 284 627	19,1	451 019 651	11,7	1 620 630 737	42,1
IP	233 452 851	53,8 %	508 563 354	69,2 %	301 525 412	66,9 %	1 043 541 616	64,4 %
ELSA	200 873 608	46,2 %	226 721 274	30,8 %	149 494 239	33,1 %	577 089 121	35,6 %
Yhteensä	434 326 459		735 284 627		451 019 651		1 620 630 737	

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 – luonnos varojen jaosta/Pohjois-Savo

	Toimintalinja / erityistavoite	KULMALUVUT (30.9.2021)	Kansallinen julkinen		YHTEENSÄ	
			75 %	25 %		
			EU-osuus (60%)	Valtion osuus	Kunta ja muu julk.	Rahoitus yhteensä
EAKR		101 805 990	50 902 995	16 967 665	169 676 650	152 708 985
TL 1	ET 1.1 EAKR+valtio (42.5%)	26 825 878	13 412 939	4 470 980	44 709 797	40 238 818
62 %	ET 1.2 EAKR+valtio (15 %)	9 467 957	4 733 979	1 577 993	15 779 928	14 201 936
	ET 1.3 EAKR+valtio (42.5 %)	26 825 878	13 412 939	4 470 980	44 709 797	40 238 818
	TL 1 YHT	63 119 714	31 559 857	10 519 952	105 199 523	94 679 571
TL 2	ET 2.1 EAKR+valtio (42.5 %)	12 980 264	6 490 132	2 163 377	21 633 773	19 470 396
30 %	ET 2.2 EAKR+valtio (15 %)	4 581 270	2 290 635	763 545	7 635 449	6 871 904
	ET 2.3 EAKR+valtio (42.5 %)	12 980 264	6 490 132	2 163 377	21 633 773	19 470 396
	TL 2 YHT	30 541 797	15 270 899	5 090 300	50 902 995	45 812 696
TL 3	ET 3.1 EAKR+valtio (100 %)	8 144 479	4 072 240	1 357 413	13 574 132	12 216 719
8 %						0
ESR	ESR+valtio	37 083 013	18 541 507	6 180 502	61 805 022	55 624 520
JTF	JTF+valtio	62 511 759	20 093 065	6 697 688	89 302 513	82 604 824
	KAIKKI YHTEENSÄ	201 400 762	89 537 567	29 845 856	320 784 185	290 938 329

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021-2027 - alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Pohjois-Savon rahoitussuunnitelma vuosille 2021-22

17.11.2021

Toimintalinja / erityistavoite	RR-ELY	RR-ELY	Maakunnan liitto	YHTEENSÄ
	EAKR yritystuet	EAKR muu	EAKR aluerahoitus	
EU+valtio yhteensä		ESR+ aluerahoitus		
Toimintalinja 1 (EAKR)	13,879	1,542	8,304	23,725
Erityistavoite 1.i	5,899	0,655	3,529	
Erityistavoite 1.ii	2,082	0,231	1,246	
Erityistavoite 1.iii	5,899	0,655	3,529	
Toimintalinja 2 (EAKR)	6,716	0,746	3,632	11,093
Erityistavoite 2.i	2,854	0,317	1,708	
Erityistavoite 2.iv	1,007	0,112	0,216	
Erityistavoite 2.vi	2,854	0,317	1,708	
Toimintalinja 3 (EAKR)		1,071	1,990	3,061
Toimintalinja 4 (ESR+)		11,144		11,144
Erityistavoite 4.a		3,900		
Erityistavoite 4.g		3,900		
Erityistavoite 4.h		3,343		
Toimintalinja 5 (ESR+)		0,839		0,839
KAIKKIYHTEENSÄ	20,595	15,342	13,925	49,863

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan varat – miten niitä kohdennetaan?

- EU-varoilla tuetaan Pohjois-Savon elinkeinoelämän kehitystä, kilpailukykyä ja kansainvälistymistä, uusien yritysten ja työpaikkojen syntymistä, osaamista, työllisyyttä sekä väestön hyvinvointia – kestäväällä tavalla
- Tuen kohdentamista linjaavat Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 – ohjelma sekä maakuntakohtaisesti Pohjois-Savon maakuntaohjelma 2022-2025 sekä sen toimeenpanosuunnitelma (Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelma 2022-2023)
  - Vuositasolla Pohjois-Savon aluetalouden tilanne vaikuttaa kohdentamiseen
  - Huom. EU-rahoituksen osalta maakuntakohtaiset tulostavoitteet – vaikuttavuutta, vaikuttavuutta

Toimenpiteitä tarvitaan, muiden muassa

- Yritysten uudistumiseen, kilpailukyvyn tukemiseen ja yritysten kansainvälistymiseen
- Innovaatiotoimintaan uusien tuotteiden ja palveluiden aikaansaamiseksi, olemassa olevien kehittämiseksi
- Työvoiman saatavuuden varmistamiseen
- Työllisyysasteen nostamiseen
- Syrjäytymiseen ja väestön eriytymisen ehkäisyyn
- Väestön hyvinvoinnin parantamiseen
- Saavutettavuuden edistämiseen
- Vähähiilisyiden ja kiertotalouden edistämiseen

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 - Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

- Kolme rahastoa: **EAKR, ESR ja JTF**
  - Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) on uusi rahasto, joka sisällytetään samaan ohjelmaan EAKR:n ja ESR:n kanssa

ESR

Euroopan sosiaalirahasto

- Työllisyys
- Osaaminen
- Osallisuus
- Vähävaraisten perheiden lapset

EAKR

Euroopan aluekehitysrahasto

- TKI-toiminta ja digitalisuus
- Yritysten kehittäminen ja investoinnit energiatehokkuus, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja kiertotalous
- PK-yritysten kasvuun ja investointeihin vaikuttavat liikenne- ja logistiikkainvestoinnit (vain IP-Suomi)

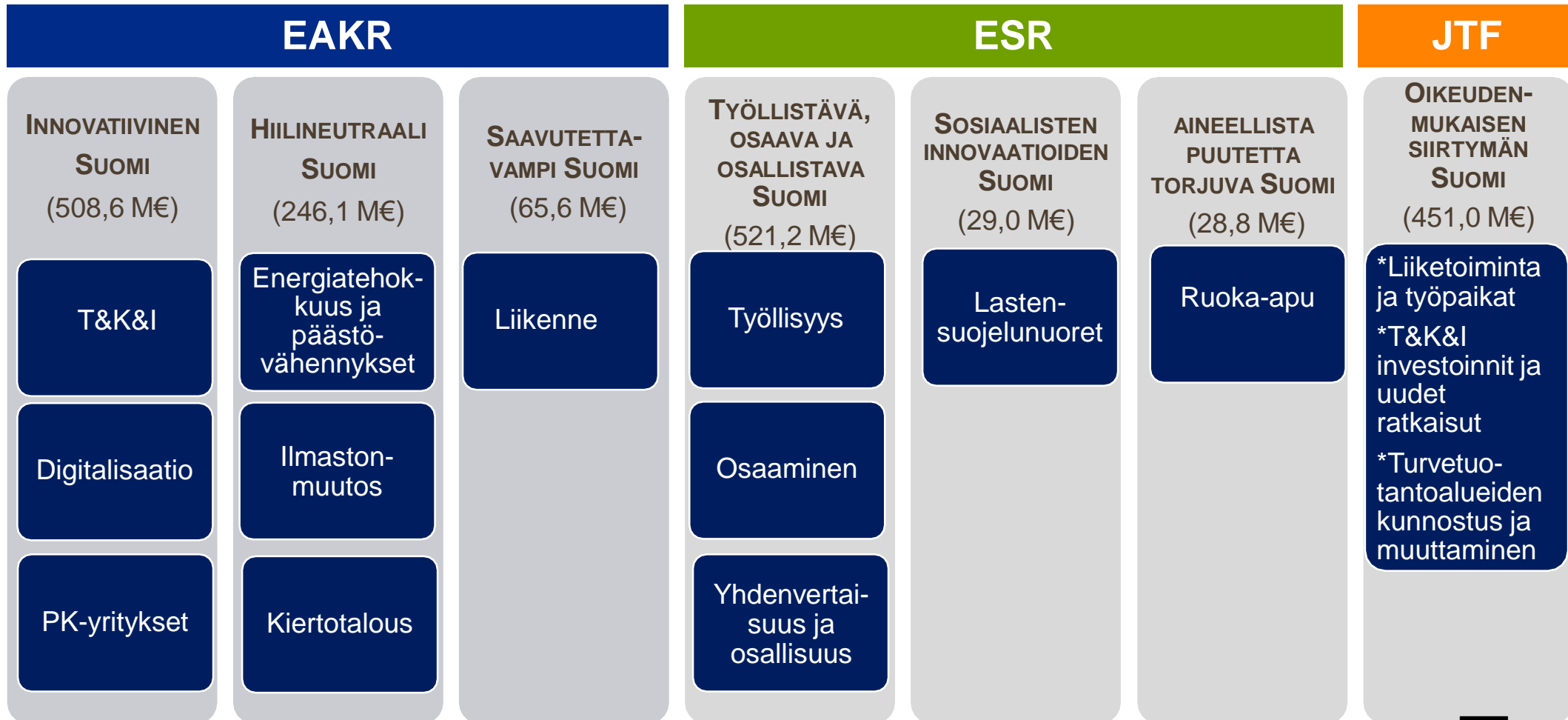
JTF

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

- T&K&I- ja teknologiainvestoinnit
- Taloutta monipuolistavat PK-yritysinvestoinnit
- Työntekijöiden uudelleenkoulutus
- Laitosalueiden kunnostus ja saneeraus

Uudistuva ja osaava Suomi –ohjelman toimintalinjat 2021 - 2027

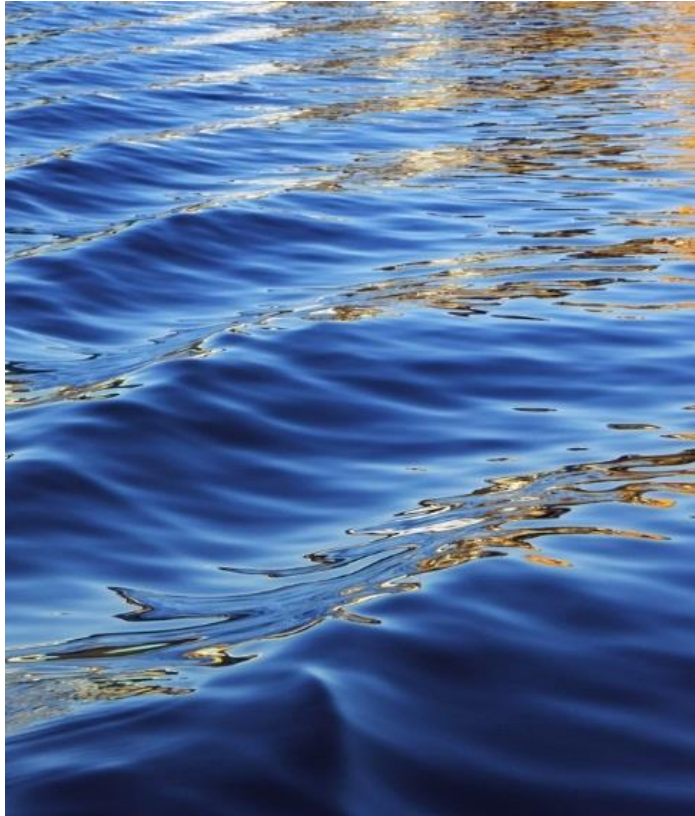

Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelma

2022-2023

=maakuntaohjelman
toimeenpanosuunnitelma

Pohjois-Savon kärkihankekokonaisuudet – toimet vuosille 2022-2023

HYVINVOINTI- TEKNOLOGIA LIIKETOIMINNAKSI

- Terveysthuollon datan hyödyntäminen: Terveysthuollon älykkäiden ratkaisujen yhteiskehittäminen ja pilotointi

POHJOIS-SAVON VIHREÄ LIIKETOIMINTA

- Vesiteknologiasta liiketoimintaan ohjelmisto-, äly- ja säätötekniikassa
- Biojalostuksella energiaa, uusia lannoitteita, ravinteita ja torjunta-aineita

KANSAINVÄLISTYVÄ LIIKETOIMINTA

- Vientiyritysten määrän lisääminen
- Matkailun ponnahduslauta – kestävän matkailun strateginen kasvu

Kone- ja energiateknologia

Tarvitaan toimenpiteitä yritysten uusiutumisen tukemiseksi, energiamurroksen toteuttamiseen, uuden teknologian käyttöönottamiseksi, digitalisaation edistämiseksi sekä uusien markkinoiden ja markkinakanavien löytämiseksi. Ympäristöä säästävien tuotteiden ja teknologian tuomat liiketoimintamahdollisuudet tulee hyödyntää.

- tarvitaan kansallisesti rahoitettuja alueellisia ohjelmia pieniä yrityksiä varten: "digitalisaatiolla rajojen yli"
- uuden liiketoiminnan tukeminen edellyttää kansallisia uusia rahoitusinstrumentteja

- Vahvistetaan maakunnan innovaatio- ja kehitysympäristöjä tukemaan tuotannon ja tuotekehityksen joustavuutta ja arvoketjujen kehittämistä sekä kestävää T&K&I-toimintaa ja -osaamista
- Tuetaan koneiden sähköistämistä mm. kaivos- ja maanrakennusteollisuudessa.
- **Tuetaan prosessien ja palveluiden digitalisointia** sekä varmistetaan ICT-osaajien saatavuus
- Tuetaan elinkeinoelämän kustannuskilpailukyvyyn palautusta **investoimalla tuottavuutta nostavaan** teknologiaan ja digitalisaatioon sekä kehitetään automaatiota, kone- ja hitsaustekniikkaa sekä älytekniikkaa.
- Tuetaan polttoon perustumattoman, hajautetun energian sekä hukkalämmön ja –materiaalien energiatekniikan sekä energian varastointiin ja verkkojen älykkääseen ohjaukseen liittyvää kehittämistä kehittäminen. Energian varastointi, verkkojen älykkääseen ohjaukseen liittyvää kehittämistä.
- Saatetaan toimitusketjun kestävyys kuntoon sekä tuetaan paikallista investointihalukkuutta ja –kykyä (edellyttää, mm. Finnveran rahoituskriteerien uudistusta riskihankkeille).
- **Tuetaan tuotannon palautusta alueelle**, erityisesti korkeamman jalostusasteen alihankintaverkostoja kehittämistä maakunnassa sekä spin-off-yritysten perustamista.

Metsäteollisuus

Tuottavuuden kasvu on yksi merkittävä digitalisaation ajuri. Tuotantoketjun aikana syntyvien sivu- ja materiaalivirtojen hallinta sekä näistä syntyvien aineisten uusiokäytöstä voi muodostua merkittävää yritystoimintaa sekä lisätulonlähteitä. TKI-toiminnassa keskeisiä avainasioita ovat puun uudet ominaisuudet, datan yhä parempi hyödyntäminen, yritysten välinen yhteistyö ml. yhteistyö oppilaitosten sekä tutkimusorganisaatioiden kanssa ja materiaalitehokkuus. Hiilineutraalius, kiertotalous ja ylipäättään ympäristömyötäisyys ovat kilpailutekijöitä. Osittaisena pullonkaulana kiertotalouden edistämässä on: mistä sille saa riittävää rahoitusta, markkinoita ja loppukäyttäjiä. Tärkeää on ohjata puuta markkinaehtoisesti arvokkaampaan käyttöön.

- Startup-yrityksillä on merkittävä rooli esim. sivuvirtojen hyödyntämisessä, metsävaratiedon jalostamisessa, uudet puunkorjuuratkaisuissa, yhteistyössä muoviteollisuuden kanssa, joten niille tulee tarjota monipuolisia rahoitusmahdollisuuksia ja keinoja verkostoitua yhteistyökumppaneihin.
- Startup-yritysten tulee päästä pilotoimaan (kokeilukulttuuri) uusia innovaatioita isojen toimijoiden kanssa, jolloin riskit pienenevät.

- Kehitetään sivu- ja materiaalivirroista uusia tuotteita.
- Kehitetään puun ominaisuuksien tutkimusta ja uusia tuotteita.
- Edistetään mekaanisen puunjalostuksen investointeja sekä **puurakentamista**, mm. vahvistamalla puurakentamiseen liittyvää koulutusta sekä tuotekehitystyötä.
- Kehitetään jätevesien puhdistusta sekä energia-, materiaali- ja kustannustehokkuutta tukemaan biojalostuksen ja mekaanisen puunjalostuksen investointeja.
- Tuetaan korkeamman jalostusasteen kehittämisen- ja investointihankkeita hyödyntämällä maakunnan tki-ympäristöjä tuotekehityksessä ja testauksessa sekä vauhditetaan TKI-toimintaa eri toimialojen yhteistyötä tiivistämällä.
- Edistetään startup yritysten potentiaalin hyödyntämistä ja rahoitusta (pilotointi isojen toimijoiden kanssa)

Elintarvikkeet

Maito-, liha-, marja- ja kalaraaka-aineet ovat Pohjois-Savon elintarviketuotannon ja -tuotekehityksen keskiössä. Elintarviketeollisuuden vahvat toimijat kytkeytyvät maidon ja lihan sekä lisääntyvässä määrin kalanjalostukseen. Marjoista kehitetään terveysvaikutteisia superfood -tuotteita alueen korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten osaamista hyödyntämällä. Myös uusia kasvipohjaisia tuotteita, erityisesti kasviproteiini- ja maustekasvituotteita sekä valmisruokia kehitetään alueella aktiivisesti.

Elintarvikeketjun monialaista osaamista lisätään (alkutuotanto, karjan kasvatusta ja viljelyä, jalostusta, tuotekehitystä, food design, kannattavuutta, markkinointia ja brändäystä, jakelukanavia, yrittäjyyttä, biojalostusta ja bioenergiaa) erityisesti pienten yritysten ja maatalojen tarpeista lähtien. Ympäristöratkaisut läpäisevät tulevaisuudessa koko tuotantoketjun: ruoka-, materiaali- ja energiahävikin määrän vähentäminen, elintarvikkeiden sivuvirtojen hyödyntäminen, kierrätettävät tuotepakkausmateriaalit. Mittaus- ja tuotantodatan sekä elintarvikeautomaation ja tekoälyn hyödyntäminen tuotannon kehittämisessä ja hävikin vähentämisessä on yhä tärkeämpää

- Tuotekehitys, uudet tuotteet ja prosessit sekä ympäristön huomioivat ratkaisut edistävät uutta yritystoimintaa sekä tukevat uusien vientiyritysten aikaansaamista.
- Vahvistetaan elintarvikealan monialaisen yhteistyön kehittämistä osaamisverkostoissa ja tuetaan elintarvikealan ekosysteemin kehittämistä Pohjois-Savossa.
- Tuetaan eri koulutusasteiden yhteisen elintarvikeprosessikoulutuksen kehittämistä Pohjois-Savossa.
- Edistetään paikallisen ja lähiruuan käytön lisäämistä erityisesti julkisella sektorilla.
- Vahvistetaan paikallisten raaka-aineiden entistä parempaa hyödyntämistä tuotekehityksessä (erit. marjat, kala, maito).
- Edistetään ruoka- ja energiahävikin vähentämistä.
- Parannetaan elintarvikkeiden jäljitettävyyttä ja turvallisuutta sekä tuetaan elintarvikkeiden säilyvyyden parantamista edistäviä toimenpiteitä.
- Vahvistetaan digitaalisuuden, automaation ja ICT:n hyödyntämistä elintarvikealalla.
- **Tuetaan kierrätettävien tuotepakkausmateriaalien ja -pakkauksien kehitystyötä.**
- Edistetään kasvipohjaisten tuotteiden ja niiden tuotantoteknologioiden kehittämistä.

Hyvinvointiteknologia

Kuopio Health kokoaa yhteen alan julkisia ja lukuisia yritystoimijoita edistäen tarpeista lähtevää tki-työtä. Se toimii myös alustana uusille tuotteille ja palveluille. Ala kehittyy hyvää vauhtia Pohjois-Savossa ja koronan kielteiset vaikutukset yritysten liiketoimintaan näyttäisivät jäävän pelättyä vähäisemmiksi.

Terveys- ja hyvinvointidatan ympärillä tehtävä kehitystyö nähdään tärkeäksi ja Pohjois-Savon tietoaltaan päivittäminen toisiolain vaatimalle tasolle on aloitettu, mutta siinä ollaan vielä alussa. Kehitystyö teknisen toteutuksen ja liiketoimintamallien osalta vaatii vielä panostuksia.

➤ Kuopion asema kansallisesti hyvinvoinnin pääkaupunkina vahvistuu osaltaan valtion kanssa solmitun ekosysteemisopimuksen myötä, jossa terveys- ja hyvinvointiteknologia on toinen painopistealoista.

- **Edistetään terveysdatan hyödyntämistä**, siihen liittyviä rakenteita, pilotointeja, liiketoimintaa, osaamista ja tki-toimintaa.
- Tuetaan alan osaamiskeskittymien ja tki-ympäristöjen vahvistumista.
- Edistetään digitaalisia ja etäratkaisuja alan kehittämisessä.
- Tuetaan älykkäiden ratkaisujen kehittämistä sairauksien hoidon ja sen vaikuttavuuden seurantaan.
- Edistetään alan regulaatio/laatu/tuotehallinnan -osaamisen kehittymistä.
- Tuetaan toimenpiteitä alan kriittisen yritysmassan lisäämiseksi.
- **Edistetään invest in -toimintaa.**

Matkailu

Koronapandemiasta huolimatta Pohjois-Savon matkailutoimiala on kehittynyt paikoitellen jopa hyvin. Toimialan sisällä on eroavaisuuksia. Esimerkiksi kylpyläyritysten tilanne on ollut koronasta johtuvista syistä hankala. Pandemian alussa myös hotellit olivat kärsijöinä. Sen sijaan luontomatkailukohteet, mökkiyritykset ja monet muut alan yritykset ovat selviytyneet korona-ajasta kohtuullisen hyvin, osa toimialasta on jopa saanut uutta kasvua aikaan. Alaa vaivaa paikoitelleen työvoimapula, osin pandemiasta johtuvista syistä, osin rakenteellisista ja muista syistä johtuen. Uusia investointeja on tullut ja tulossa, mm. Tahkolle, Kuopioon.

- Saavutettavuuden, ml. digitaalinen saavutettavuus, eteen on tehtävä painokkaasti työtä.
- Työvoiman saatavuuteen on kiinnitettävä huomiota, samoin investointeihin sekä kohteissa että sisällöissä, huomioiden myös kestävä kehitys.

- **Tuetaan matkailun sisällöntuotantoa**, kuten kestävänsä kehityksen mukaisia luontomatkailu, -tapahtuma- ja kulttuurituotteiden ja ohjelmapalvelujen kehittämistä, ml. Uudet elämysmatkailutuotteet, virtuaalituotteet.
- Kehitetään toimijoiden kyvykkyyttä ottaa vastaan kansainvälisiä asiakkaita.
- Luodaan investoinneille edellytyksiä. Kasvavan asiakasvirran mukana tarvitaan uusia investointeja, uutta majoitusta, esimerkiksi luontomatkailukohteiden lähellä oleva majoituskapasiteetti ei riitä aika ajoin kysyntään.
- **Kehitetään tapahtumaosaamista** ja sen liiketoimintakulttuuria.
- Tuetaan ja vahvistetaan matkailumarkkinointia Aasian/Kiinan lisäksi Eurooppaan ja lähialueisiin.
- Kehitetään matkailun alueellista organisoitumista ja/tai alueorganisaatorakennetta.
- Parannetaan tiedolla johtamista vastaamaan nopeampaan päätöksentekotarpeeseen.
- **Vahvistetaan yliaalueellista verkosto- ja Visit Finland –yhteistyötä.**

Älykäs vesijärjestelmä

Veden kärkialan tavoitteena on vesijärjestelmien kokonaisvaltainen hallinta ja optimointi digitaalisten menetelmien avulla sekä vesi-intensiivisen teollisuuden toimintaedellytysten varmistaminen jätevesitekniikkaa kehittämällä. Lisäksi tavoitteena on varmistaa vesihuoltotekniikan osaajien ja osaamisen riittävyys sekä kiihdyttää innovaatioekosysteemien avulla vesiteknologiaan liittyvien innovaatioiden toteuttamista ja pääsyä markkinoille.

➤ **Kuopio Water Cluster toimii innovaatioalustana vesialan osaamiselle.**

- Kehitetään vesi- ja jätevesijärjestelmien digitaalista dokumentointia, hallintaa ja optimointia, **digitaalisia mittaus- ja ohjausmenetelmiä.**
- Kehitetään vesi-intensiivisen teollisuuden, maatalouden ja metsätalouden vesiprosessien ympäristön kuormituksen vähentämistä, energian ja materiaalien talteenoton lisäämistä.
- **Edistetään vesiteknologian palveluyritysten ja teknologian vientiä.**
- Edistetään vesialan osaamista ja vesilaitosten työvoiman osaamisen kehittämistä.

Biojalostus

Kiertotalouden tehostamisessa yksi ratkaistava ongelma on eri materiaalien logistiikan järkevä kehittäminen. Biojalostuksessa digitaalisilla menetelmillä ja tekoälyllä uudistetaan prosessien mittaustekniikka ja biojalostuksen eri materiaalien, kierrätyksen, logistiikkaa. Yksi ympäristön tilaa ja maatiloiden kannattavuutta parantavista mahdollisuuksista on maatiloiden lietteiden (lehmän lanta) ja peltojen ylimääräisten massojen mädättäminen biokaasuksi.

➤ Biojalostuksella ja kiertotaloudella parannetaan yritysten kustannustehokkuutta ja kannattavuutta.

- Tuetaan toimenpiteitä bio- ja kiertotalousklusterin kokoamiseksi ja käytännön toiminnan kehittämiseksi.
- Kehitetään bioprosessien mittaus- ja ohjaustekniikoita.
- **Kehitetään biokaasun tuotannon taloudellisia** ja teknisiä toimintaedellytyksiä ja edistetään investointeja.
- **Edistetään biokaasumarkkinoita ja -jakelua.**
- Kehitetään kiertolannoitteita ja –torjunta-aineita.

Maakunnan kärkialoille yhteiset kehittämistarpeet

➤ Hyvinvointi & kulttuuri

- Tuetaan vaikuttavia toimenpiteitä, jotka **vahvistavat mielenterveys- ja päihdepalveluiden** saatavuutta ja saavutettavuutta.
- Edistetään toimenpiteitä, joilla parannetaan väestön kansansairauksiin liittyvää työ- ja toimintakykyä.
- Edistetään väestön hyvinvointia ja terveyttä lisäämällä asukkaiden ja palvelunkäyttäjien roolia ja osallisuutta palveluiden ja rakenteiden suunnittelussa.
- Tuetaan toimenpiteitä, joilla tunnistetaan **eriarvoistumiseen** liittyviä haasteita ja asenteita sekä kehitetään malleja niiden voittamiseksi sekä tuetaan toimenpiteitä syrjäytymispolkujen katkaisemiseksi.
- Testataan uusia tapoja järjestää palveluja, uudet **etä- ja kumppanuusmallit**, osallisuuden lisääminen.
- Rakennetaan julkisen sektorin yhteistyötä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa tavoitteena toimivat ja alueellisesti saavutettavissa olevat palvelut.
- Tuetaan toimenpiteitä, jotka edistävät kulttuurialan työllisyyttä asukkaiden hyvinvointia edistävissä kuntien palveluissa ja kuntouttavissa sote-palveluissa.
- Vahvistetaan kuntien välistä kulttuurin ja taiteen alan alueverkostoa. Yhteistyön ja verkostojen vahvistamiseksi tuetaan maakunnan kulttuuristrategian laatimista.
- **Tuetaan kulttuuripalveluiden tuotteistamista**, digitaalisten tuotantojen ja jakelualustojen kehittämistä sekä kansainvälistämistä.
- Tuetaan vetovoimaisten kulttuurisisältöjen, alueen kulttuuriperinnön sekä **elinvoimaisten tapahtumien tuotteistamista ja liiketoimintaa**

Maakunnan kärkialoille yhteiset kehittämistarpeet, jatkuu

➤ Innovaatiot & yrittäjyys & kasvu

- **Tuetaan luovan osaamisen hyödyntämistä** yrittäjyyden ja ajattelutapojen uudistamisessa ja tulevaisuusosaamisen lisäämisessä kaikilla toimialoilla
- Edistetään **kansainvälisiä kumppanuuksia** ja verkostoihin osallistumista.
- Lisätään pääomasijoitusrahoitusta maakunnan yritysten kasvun tueksi.
- Edistetään alkuvaiheen yritysten rahoituksen saatavuutta.
- Kehitetään hankintaosaamista ja edistetään innovatiivisia hankintoja.

➤ Saavutettavuus & aluerakenne

- Parannetaan maakunnan vetovoimaa kehittämällä taajamien elinvoimaisuutta, erityisesti digitaalisilla ratkaisuilla.
- **Tuetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä logistiikkakustannuksia ja päästöjä alentavilla pienimuotoisilla liikennehankkeilla** (liikenteen solmukohdat, muut liikennejärjestelyt ja kuljetusketjut).
- Vahvistetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä varmistamalla lentoliikenteen jatkuvuus Kuopiosta (matkustajaliikenne sekä lentorahti) sekä kehitetään Varkauden lentopaikkaa.
- **Tuetaan toimivien tietoliikenneyhteyksien** saamista maakuntaan.
- Edistetään kestäväää liikkumista mm. edistämällä kuntien kävely- ja pyöräilyhankkeita.
- Edistetään eri liikennemuotojen välisten vähäpäästöisempien **kuljetusketjujen toimivuutta**.
- Tuetaan uusia digitaalisia liikennepalveluita erityisesti maaseutumaisille alueille.

